

Aars Fjernvarme

– en varm forbindelse i

50 år

En af pionererne fra Aars Fjernvarmecentralens første år var Anders Nielsen. Han fik driften af Fjernvarmecentralen i entreprise 1. december 1955. Fra 1. juli 1967 blev Anders Nielsen i stedet ansat som varmemester og driftsleder.

Anders Nielsen stod således i spidsen for fjernvarmeudbygningen i Aars helt frem til 1971.

Han havde et indgående kendskab til fjernvarmen i Aars. Ja, da bestyrelsesformanden i sidste halvdel af 1960'erne efterlyste et kort over ledningsnettet, svarede Anders Nielsen, at der kun var det kort, som fandtes i hans hoved.

Her Anders Nielsen i funktion.

Jubilæumsskriftet er udarbejdet af Martin Glerup i samarbejde med direktør Per Sørensen og formand Svend Andersen, Aars Fjernvarmeforsyning.

Tak til fhv. fotograf Arne Nielsen og fhv. fjernvarmeformand P.A. Jensen m.fl. for fremskaffet billedmateriale m.v.

Aars Fjernvarme – en varm forbindelse

”Fjernvarmecentralen vækker almindelig beundring og anerkendelse hos de udenbys delegationer, der ofte kommer for at studere fjernvarme, og jeg synes, vi har en central, vi kan være bekendt at præsentere for enhver. Det tjener også byens borgere til ære, at man efter fire års drøftelse endelig tog sig sammen og bragte planen til udførelse”.

Sådan sagde Aars Fjernvarmeforsynings formand, landsretssagfører Torrild Thomsen, på Fjernvarmeforsyningsens første ordinære generalforsamling på Aars Hotel 29. august 1956. Dermed sammenfattede den første formand resultatet af tusindvis af frivillige arbejdstimer, som danner baggrund for Aars Fjernvarmeforsynings store succes som byens altoverskyggende energileverandør på varmesiden.

I de fire forudgående år blev der – ganske vist undertiden med lange mellemrum – arbejdet med oprettelse af en fjernvarmecentral i Aars. Et til dels selvbestaltet udvalg så på allerede oprettede centraler, men der var kun ganske få fjernvarmecentraler på det tidspunkt.

Aars Fjernvarmeforsynings første forhandlingsprotokol – købt for 4,25 kr. i Otto Høyers Boghandel – fortæller den spændende forhistorie.

Afbud med gyldig grund!

”Ved 13-tiden den 6. august måtte de tre af bestyrelsesmedlemmerne, der er medlemmer af sognerådet, forlade mødet på grund af sognerådsudflugt”.

Protokollat fra bestyrelsesmødet 6. august 1955.

Fjernvarmecentralen på Gislumvej.

I første del af 1953 arbejdede et udvalg bestående af A. Strandholdt, N. Chr. Olesen, Torrild Thomsen, Holger Petersen, H. Anker Larsen og Søgaard Hansen på at afdække mulighederne for at skaffe fjernvarme til Aars.

22. oktober 1953 deltog cirka 40 fjernvarmeinteresserede Aars-borgere i et møde på Aars Hotel. Murer-mester A.P. Strandholt fortalte om arbejdsgruppens hidtidige bestræbelser på at skabe grundlag for at få fjernvarme til Aars:

”Det blev ved haandsoprækning enstemmigt vedtaget at fortsætte arbejdet for at søge fjernvarmecentralen gennemført”, lød konklusionen.

Flere udvalgsmøder fulgte. Den 3. december 1953 oplyste Strandholdt, at ”Kommunalbestyrelsen havde vist sin interesse for projektet og valgt hotelejer Ernst Nielsen til at tiltræde det udvalg, som de interesserede maatte ønske at vælge”.

1. februar 1954 blev der holdt møde mellem Ernst Nielsen (udpeget af sognerådet), S.A. Ladefoged (udpeget af Borger- og Håndværkerforeningen) og Torrild Thomsen (udpeget af Grundejerforeningen). Deltagerne besluttede at sætte sig i forbindelse med driftslederen for Varmeværket i Skjern og lade ham gennemgå Aars-projektet.

Lørdag den 12. februar 1955 kom fjernvarmeplanerne endnu et skridt hen mod realisering, da der blev holdt orienteringsmøde på Hotel Himmerland. Følgende var mødt: Overdyrlæge J.A. Larsen, konsulent Ladefoged, bankkasserer Byrjalsen, hotelejer Ernst Nielsen, togholder Juul Olsen, skomagermester Skov Rasmussen, grosserer P.Hostrup Petersen, rutebilejer Carl Ejnar Sørensen, redaktør H.Anker Larsen og landsretssagfører Torrild Thomsen.

Så vidste han det?

"Vald. Sørensen var ikke mødt. En telefonopringning til hans hjem bekræftede, at hans hustru havde givet ham besked om bestyrelsesmødet".

Protokollat fra bestyrelsesmødet 15. august 1955.

Torrild Thomsen bød velkommen, specielt til varmestemester Gade, Skjern, og ingeniør Christiansen, som efter udvalgets anmodning havde besigtiget forholdene i Aars og foretaget beregninger.

Gade og Christiansen mente, at man burde begynde med et mindre anlæg fra museet gennem hovedgaden til banen, fra slagter Rasks hjørne ad Gislumvej

til gartner Laursen og fra Torvet via skolen til Aars Kirke. Gade og Christiansen berettede om erfaringer og vanskeligheder fra Skjerns etablering af fjernvarmeforsyning.

"Alle mødte var enige om, at Hostrup Petersen, der dertil erklærede sig villig, skulle lade rumopmaaling foretage baade vedr. kommunens ejendomme og de individuelle grundejere og foretage individuelle beregninger over hver enkelt ejendoms tilslutningsafgift m.v. ".

Resultatet skulle så forelægges for det nedsatte udvalg og de to foreningers bestyrelser, "idet det blev paalagt disse at arbejde hurtigt og træffe bestemmelse om fremme af anlægget eller skrinlægge projektet. Hostrup Petersen lovede at udføre fornævnte og maaling og beregninger vederlagsfrit".

Lørdag den 2. april 1955 blev der holdt møde med forbrugere fra Gislumvej og en del af Himmerlandsgade. Redaktør H. Anker Larsen var dirigent, og Hostrup Petersen aflagde beretning og oplyste om tilslutningsafgift. Ved en prøveafstemning stemte repræsentanter for 24 af 44 opmålte ejendomme ja. Ingen stemte nej. Udvalget blev bemyndiget til at udarbejde kontrakter og vedtægter til forelæggelse på den stiftende generalforsamling.

Denne generalforsamling blev holdt på Hotel Himmerland 12. april 1955. Landsretssagfører Torrild Thomsen bød velkommen og redegjorde for baggrunden, og det af udvalget udarbejdede udkast til vedtægter blev oplæst.

Efter orienteringen blev generalforsamlingen suspenderet, og Torrild Thomsen kunne efter pausen konstatere, at 26 havde underskrevet kontrakt om at få fjernvarme. Projektet omfattede Gislumvej fra Himmerlandsgade til Jyllandsgade, Jyllandsgades øvre del til Banegårdsvej, Himmerlandsgade fra banen til Torvet og derfra videre mod øst til Præstegårdsvej med en

INTERVIEW MED H. KOLD-HANSEN

Indførelse af fjernvarme fik Aars med på noderne

- Torrild Thomsen ringede en lørdag morgen og spurgte, om jeg kunne tage med til Skjern for at se på deres fjernvarmeværk samme formiddag. Det kunne jeg godt, og vi havde en fin tur, hvor vi hørte om, hvordan Skjern havde grebet etableringen af deres fjernvarmeforsyning an.

Det fortæller kasserer i Aars Fjernvarmecentrals første bestyrelse, fhv. sparekassedirektør H. Kold-Hansen, Aars. Den nu 83-årige Kold-Hansen var 1. maj 1952 som landets yngste blevet udnævnt til sparekassedirektør i Aars.

Voldsom mødeaktivitet prægede det første år

- Der var gjort godt rede for, hvordan fjernvarmen i Aars skulle fungere, og de fleste var med på tanken. Fjernvarmen var et fremskridt, som medvirkede til at få Aars med på noderne. Der var navnlig i den første tid en voldsom mødeaktivitet. Det hændte ofte, at fru Vestergaard fra formanden, landsretssagfører Torrild Thomsens kontor ringede om formiddagen og indkaldte til bestyrelsesmøde samme dag efter kl. 16.00.

Fjernvarmecentralen på Gislumvej blev opført, og så gik det ellers slag i slag med at fjernvarmeforsyne den stadig ekspanderende by.

- Torrild Thomsen var en udmærket formand, som sørgede for vel tilrettelagte møder og altid var godt forberedt, siger Kold-Hansen. Derfor var det ingen plage at deltage i møderne – 56 i tal – det første regnskabsår.

Kritik til fjernvarmen over skæve fortove

Men efterhånden som antallet af forbrugere voksede, blev arbejdet som kasserer stadig mere omfattende.

- Jeg måtte hænge i regnskaberne om aftenen, samt på lørdag-søndage. Det var uholdbart i det lange løb. Derfor spurgte jeg en morgen – efter at vi havde spillet tennis – revisor H.J. Jørgensen, om han ville være interesseret i at overtage regnskabet. Jørgensen havde sagt sin stilling i Aars Bank op og var i gang med at starte egen virksomhed med regnskabsføring. Det ville han gerne, og han gjorde det godt, oplyser Kold-Hansen.

Den tidligere sparekassedirektør husker, hvordan der ofte kom kritik af fjernvarmen, hvis folk stødte mod en kant på en fortovsflise eller faldt på fortovet.

- Så måtte vi som bestyrelsesmedlemmer i Aars Fjernvarmecentral ofte stå for skud. Men heldigvis glemmes bøvlet hurtigt, når der – som det er tilfældet med fjernvarmen i Aars – er tale om en succeshistorie, slutter Aars Fjernvarmecentrals første kasserer, H. Kold-Hansen.

Fhv. sparekassedirektør H. Kold-Hansen kan fra sin terrasse på Himmerlandsgade 71 se skorstenene ved fjernvarmecentralen på Gislumvej, hvor Aars Fjernvarmecentral startede for 50 år siden.

stikledning til Søndergade ad Tokesvej og fra Torvet mod nord forbi Aars skole ad Kirkevej.

Torrild Thomsen oplyste, at hele dette projekt ikke kunne gennemføres i 1955, men at man ville søge hovedledningen nedlagt i Himmerlandsgade i forbindelse med dennes asfaltering.

Tegningen ifølge kontrakterne skete under forbehold af kommunalbestyrelsens godkendelse af projektet og af, at der blev ydet kommunegaranti.

Aars Fjernvarmeforsynings første bestyrelse kom til at bestå af landsretssagfører Torrild Thomsen, sparekassedirektør H. Kold-Hansen, maskinmester Søegaard Hansen, tømrermester Mølgaard Bjerglund og gartner Ejnar Laursen. Som revisor valgtes enstemmigt cigarhandler Chr. Jensen.

3. maj 1955 holdt bestyrelsen møde med Kommunalbestyrelsen, hvor arbejdets udførelse blev drøftet. Til midlertidigt at tiltræde bestyrelsen valgtes Kommunalbestyrelsen A.P. Strandholdt og fagforeningsformand Valdemar Sørensen.

14. maj 1955 modtog Aars Fjernvarmeforsyning tilbud fra murermester Christiansen på opførelse af kedelhuset på grundlag af en blyantskitse udarbejdet af tømrermester M. Bjerglund.

Lørdag den 21. maj redegjorde bestyrelsen for projektet over for Kommunalbestyrelsen. Samtidig blev det henstillet til Kommunalbestyrelsen at yde garanti for et lån på 300.000 kr.

Efter længere tids forhandling bag lukkede døre meddelte Kommunalbestyrelsen, at man – før afgørelsen om kommunegaranti – ønskede offentlig licitation.

22. juni 1955 blev der holdt ekstraordinær generalforsamling. 35 af de indtegnede 45 medlemmer var mødt op. Torrild Thomsen gav en udførlig beretning om forarbejderne, forhandlingerne med kommunen

og licitationen. Den beregnede anlægssum udgjorde 445.000 kr.

Torrild Thomsen forelagde de af kommunen ønskede vedtægtsændringer.

Som statsautoriseret revisor valgtes N.H. Christensen, Aalborg.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med landsretssagfører Torrild Thomsen som formand, garner E. Laursen som næstformand og sparekassedirektør H. Kold-Hansen som kasserer. Forretningsudvalget bestod af formand, kasserer og Valdemar Sørensen.

Aars Fjernvarmeforsynings første formand, landsretssagfører Torrild Thomsen.

24. juni 1955 besluttede bestyrelsen, at A.P. Strandholdt skulle udføre betonkanalerne, murermester M. Christiansen bygningen og smedemester Aksel Andersen de tekniske installationer.

”Overenskomst med gartner E. Laursen om tilslutning til fjernvarmecentralen opnåedes”. Bestyrelsen enedes om at købe et oliefyrtøj til 7500 kr.

Her startede det hele. Fhv. direktør Gunvald Kjeldsen ved centralen på Gislumvej, hvor det fremgår, at Aars Fjernvarmeforsyning startede 1. september 1955.

1. juli 1955 blev første spadestik taget såvel på centralens grund ved Gislumvej som på ledningsnettet "Arbejdet skred hurtigt frem begunstiget af det gode sommervejr, og torsdag den 15. september kl. 17 blev fjernvarmecentralen indviet. På det tidspunkt var ca. halvdelen, måske ca. 60 procent af ledningsnettet færdigt. Den resterende del af ledningerne var færdige etapevis senest 1. november, og inden jul havde alle, der var tilsluttet, deres husinstallationer i orden. Det drejede sig om 72 forbrugere, incl. de store kommunale bygninger".

15. august 1955 sagde bestyrelsen ja til et tilbud fra Chr. Hjortkjær & Co A/S om en tank til 50.000 liter olie og levering af Caltex-olie.

15. september 1955 blev Fjernvarmecentralen som omtalt sat i drift. Bestyrelsen og en del håndværkere og enkelte andre (heriblandt sognerådsformanden) var mødt op. Formanden, Torrild Thomsen, foretog en kort indvielse, hvorefter civilingeniør Christiansen gratulerede, og civilingeniør Vognsen omtalte de tekniske funktioner ved anlægget.

26. september 1955 underskrev bestyrelsen gældsbrief på 400.000 kr. til Spare- og Lånekassen i Aarhus. Kold-Hansen forelagde udkast til opkrævningssystem, som blev vedtaget.

Indkøringen af centralen var ikke uden problemer. Derfor holdt bestyrelsen en rundbordskonference med entreprenører og teknikere på Aars Hotel 28. oktober 1955. 22 navnlig tekniske spørgsmål blev drøftet. Søegaard oplyste, "at et antal vandure er til disposition med navn på hver enkelt. Det pålagdes Aksel Ander-

sen at montere disse ure snarest – i al fald i kommende uger. Alderdomshjemmet først. Beregningen af vandforbruget i de ejendomme, der er uden ur, søges foretaget ved gennemsnitsberegninger".

I de første måneder passede smedemester Aksel Andersen, centralen, men fra 1. december 1955 engagerede bestyrelsen el-assistent Anders Nielsen til pasning af anlægget.

Smedemester Andersens regning for rørledning i gaderne var på 183.905,20 kr., oplystes det på bestyrelsesmødet 2. december 1955. Formanden, Torrild Thomsen, berettede samtidig, at der siden varmecentralens start 15. september var brugt 149 tons olie svarende til cirka to tons om dagen.

"Bestyrelsen tog dette til efterretning, men anførte, at forbruget syntes at være noget højt".

Ledningsnettet var 2600 meter dobbeltledning. Den samlede udgift til kanaler og rørledning udgjorde 341.500 kr. Investeringen i hele anlægget – incl. kursstab og andre udgifter – var på 530.980,51 kr. Medlemmerne havde indbetalt 110.000 kr. i tilslutningsafgift.

Allerede i foråret 1956 havde bestyrelsen et udvidelsesprojekt på bedding, nemlig Pregelvang (150 meter), Jyllandsgade (284 meter), Assersvej og nedre del af Søndervang (260 meter), Søndergade (163 meter) og Gislumvej fra Jyllandsgade til Søndergade (60 meter). Prisen for udbygningen blev anslået til 200.000 kr., og efter information af og drøftelser med lodsejerne blev projektet vedtaget på en ekstraordinær generalforsamling på Hotel Himmerland med Kold-Hansen som dirigent.

50 ny forbrugere havde meldt sig ind i Fjernvarmecentralen, og bestyrelsen havde bestilt en ny kedel til 35.480 kr., og "når den er opstillet, skulle centralen være godt over sine ting og være i stand til at give rigelig og god varme selv i vinterens mest hårde kulde, til de ca. 125 medlemmer, der til den tid er tilsluttet centralen

Varmemester blev alvorligt forbrændt

22. november 1956 blev varmemester Anders Nielsen alvorligt forbrændt.

Varmemesteren var i færd med at rense en kedel, da en stikflamme slog ud og antændte hans tøj.

Anders Nielsen fik alvorlige forbrændinger.

"Vi glæder os imidlertid over, at Anders Nielsen ret hurtigt blev så vidt restitueret, at han efter nogle ugers forløb kunne genoptage sit arbejde i fuldt omfang", sagde fjernvarmeformand Torrild Thomsen i sin beretning på generalforsamlingen 27. august 1957 på Hotel Himmerland.

INTERVIEW MED MOGENS TANGE

Varmetab og dramatisk afgang, da Mogens Tange var formand

- Vi fik styr på et af de største problemer i min formandsperiode, et alt for stort vandspild, fortæller Aars Fjernvarmeforsynings formand fra 1966 til 1972, advokat Mogens Tange.

I forbindelse med løsningen af dette problem, bad Mogens Tange varmemester Anders Nielsen om at fremlægge et kort over ledningsnettet. Men varmemesteren svarede, at Fjernvarmeforsyningen ikke havde noget kort.

Kun varmemesteren kendte ledningsnettet

- Jeg mente ikke, at det kunne passe, men Anders Nielsen bedyrede, at der kun fandtes det kort, som var i hans hoved, siger Mogens Tange. Derfor pålagde vi varmemesteren og bestyrelsesmedlem, ingeniør G. Vagn Jensen at få udarbejdet et ledningskort. Herefter besluttede vi i bestyrelsen at dele forsyningsområdet imellem os og spadserer området igennem. Da det var om vinteren, kunne vi se, hvor sneen over fjernvarmerørene var smeltet – og hvor vi havde størst problem med utætheder.

Et andet område, den tidligere formand husker nøje var Fjernvarmeforsyningens strid med Dansk Esso.

Mogens Tange nyder tilværelsen i sin have på Højvang i Aars.

BLÅ BOG

Mogens Tange, Aars, født 25. juli 1925.
Student fra Aalborg Katedralskole 1945.
Cand.jur.fra Københavns Universitet 1952.
Arbejdede herefter som advokat i Aars.
Medlem af Aars Byråd 1967-72.
Medlem af Folketinget 1975-77.
Medlem af Nordjyllands Amtsråd 1978-1994.
Blev landskendt som advokat i den såkaldte Roum-sag 1989-1995. Har skrevet en bog om sagen.

- Vi havde en langtidskontrakt om olieleverance til 98 kr. pr. ton, men på grund af uroligheder i Mellemøsten hævede Esso i 1967 pludselig olieprisen til 150 kr. pr. ton. Vi protesterede, og da vi truede med retssag trak Esso følehornene til sig.

Dramatik, da Tange blev væltet som formand

Da Mogens Tange blev formand 12. december 1966, kom han lidt for sent til bestyrelsesmødet og var, da han ankom, allerede udpeget til formand. Hans afgang som formand seks år senere skete med mere dramatik.

- Ved konstitueringen 6. september 1972 havde kommunens repræsentanter Søren Dybbro og Knud Nielsen sammen med konsulent P.A. Jensen besluttet at vælte mig som formand. Jeg mener, at det var en hævnakt, fordi jeg sammen med Carl Aage Jensen og Poul Thomsen via ejendomsselskabet Trojka havde købt Dalgården til udstykning for næsen af Aars kommune, understreger Mogens Tange.

Formanden betragtede det som et mistillidsvotum og trak sig med øjeblikkelig virkning fra bestyrelsen.

- Jeg fandt det ikke rimeligt at fortsætte. Det ville give en dårlig stemning at have en tidligere formand til at sidde og kværulere, slutter Mogens Tange, tidligere formand for Aars Fjernvarmeforsyning.

I det første regnskabsår 1955-56 blev der holdt ikke færre end 56 bestyrelsesmøder. ”Regner man med, at der gennemgående var været seks bestyrelsesmedlemmer til stede, vil det sige, at disse har været samlet i 900 timer, hvilket rundt regnet er 20 normale arbejdsuger for en mand. I disse møder er ikke medregnet de utallige møder og konferencer, der ind imellem bestyrelsesmøderne også har været holdt, men som også løber op i mange timer”, berettede formand Torrild Thomsen på fjernvarmegeneralforsamlingen 29. august 1956 efter Aars Fjernvarmecentrals første driftsår.

Allerede efter det næste år, nemlig 30. juni 1957 var der tilsluttet 143 ejendomme med 152 forbrugere, en samlet radiatorflade på 9300 kvadratmeter og et samlet ledningsnet på 4300 meter dobbeltrør.

Fra 1. januar 1957 steg fjernvarmeprisen fra 1,25 kr. til 1,80 kr. pr. kubikmeter. Stigningen havde baggrund i de stærkt stigende oliepriser på grund af Suezkrisen.

Prisstigningen fladede dog hurtigt ud igen, så Aars Fjernvarmecentral fra 1. juli 1957 kunne sænke prisen fra de 1,80 kr. pr. kubikmeter til 1,50 kr. Årets store begivenhed var beslutningen om at udbygge fjernvarmenettet til vest for banen. Fra flere sider var der bekymring over dette skridt, men på den ekstraordinære generalforsamling på Aars Hotel 11. juni 1957 med H.J. Jørgensen som dirigent blev betænkelighederne fejtet af banen. Bankkasserer Byrjalsen mente ikke, det skulle volde særligt store vanskeligheder at føre ledningen undser baneoverskæringen, ”idet man har kunnet gøre det for lys, gas og vands vedkommende”. Der var indtegnet 35 ejendomme, og Aars Fjernvarmecentrals anlægsudgifter var anslået til cirka 100.000 kr.

På den ordinære generalforsamling 27. august 1957 oplyste formanden, at sommerlukningen for fjernvarme havde voldt problemer. Ifølge kontrakten med forbrugerne havde Aars Fjernvarmecentral lov til at lukke for fjernvarmen tre uger i sommerferien. I 1956

var der lukket tre uger i træk, uden at det medførte særlig utilfredshed fra medlemmernes side. I sommeren 1957 ville bestyrelsen lukke for varmen de første fire dage i en seks-syv ugers periode. Men i første lukningsperiode omkring Sankt Hans satte det ind med koldt vejr, og så kom klagerne. På generalforsamlingen anbefalede herreekviperingshandler G. Stampe Jacobsen og lærer V.B. Qvist at køre med fuld varme hele året og således kun lukke ned i tilfælde af reparationer. Dette forslag blev dog forkastet, idet kun ti medlemmer støttede det, mens 28 medlemmer stemte for tre ugers total lukning af fjernvarmecentralen i sommerferien.

På generalforsamlingen 29. august 1958 meddelte Torrild Thomsen, at Aars Fjernvarmecentral havde købt

Direktør Per Sørensen med fjernvarmerør anno 2005.

en ny kedel med oliefyr til levering først i november. Udbygning af hovedledningen ud ad Haubrovej fortsatte. Kommunens repræsentanter, murermester A.P. Strandholdt og kredsformand Valdemar Sørensen blev efter kommunevalget 1. april erstattet af murermester N. Chr. Olesen og gårdejer Holger S. Mikkelsen.

Uh, hvor vi fryser

"Vi mindes endnu med stille gysen Hellig Trekongers Dag, da der blev koldt i vore stuer som følge af kabelbrud (elnettet.red.). I løbet af natten fik vi et nødaggregat fra militæret i drift, og der var atter varme lørdag morgen, seks timer, før der atter kom strøm i ledningsnettet".

Formand Torrild Thomsen på Aars Fjernvarmecentrals generalforsamling 30. august 1961.

Det følgende regnskabsår gik så godt, at kubikmeterprisen kunne nedsættes med en kr. Antallet af forbrugere voksede med 43 til 229 ejendomme, med 249 målere. Som første bestyrelsessuppleant valgte generalforsamlingen 31. august 1959 bankfuldmægtig H.J. Jørgensen.

På en ekstraordinær generalforsamling i 1960 prægede planerne for gymnasieudstyknings i den sydøstlige del af Aars Fjernvarmecentralens udbygning. Udvidelsen af ledningsnettet omfattede Jyllandsgades nedre del, Park Alle, Rolighedsvej, visse dele af Sjøstrupvej, Gl. Skolevej samt en strækning på Gl. Tingvej. Der blev erhvervet en ny kedel med 300 kvadratmeter hedeplade til levering i november. Inden efteråret satte ind var der tilsluttet cirka 70 nyindmeldte ejendomme i dette område.

I starten af 1960'erne kom der rigtig gang i Aars bys vækst. Antallet af tilsluttede ejendomme steg markant. 30. juni 1960 var 265 ejendomme med cirka 300 forbrugere tilsluttet. Men året efter var antallet steget til 349 ejendomme med cirka 400 forbrugere. Det stillede krav til fjernvarmen, og der blev taget et nyt kedelhus med plads til yderligere en kedel i anvendelse. Fjernvarmen brugte i regnskabsåret 1960-61 1835 tons olie. På generalforsamlingen 30. august 1961 kunne formand Torrild Thomsen med stolthed meddele, at Aars Fjernvarme var i den bedste tredjedel af Danmarks varmegærker. På generalforsamlingen valgtes H.J. Jørgensen til bestyrelsen. Den næsten eksplosionsagtige vækst fortsatte. 30. juni 1962 var der 531 forbrugere og 10,1 km fjernvarmenet. Der blev foretaget en stor udbygning af hovedledningerne, bl.a. ved Park Alle, Søndre Boulevard, Nørrevang, Solsortevej, Lærkevej og Nibevej. Endvidere blev der etableret en kraftig ledning fra centralen på Gislumvej via Lillevang til Kærvej. Samspillet med kommunen forløb perfekt, og 98 ud af 100 nybygninger blev tilsluttet fjernvarmen.

Soda kunne fjerne sod fra snavset vasketøj

"Der forelå klage fra en forbruger, der havde fået vasketøjet beskadiget af sod den 27. oktober 1962. Man vedtog - om fornødent - at lade tøjet kemisk rense, men fremhæver, at rensningen sker pr. kulance - ikke fordi centralen føler sig erstatningspligtig. Varmemesteren oplyser senere, at vasketøjet synes at være blevet rent gennem opkog i soda-vand".

Beslutningsprotokollen fra bestyrelsesmøde 30. oktober 1962.

INTERVIEW MED GUNVALD KJELDSSEN

Fra maskinarbejder til direktør for Aars Fjernvarmeforsyning

En februar-søndag i 1970 klokken ni ringede revisor H.J.Jørgensen på døren hos Inge og Gunvald Kjeldsen, Dalstrøget 3, Aars. De hvilede ud efter en fest, som havde trukket ud lørdag nat.

- Du skal komme op på Aars Hotel straks, lød revisor Jørgensens besked til mig, fortæller Gunvald Kjeldsen. Aars Fjernvarmeforsynings bestyrelse vil gerne have en snak med dig.

Lidt senere mødte varmemester Anders Nielsen også op for at få Gunvald Kjeldsen purret ud af sengen og op til mødet med bestyrelsen.

Blev ansat som leder trods højt lønkrav

- Jeg havde for Børge Dejligbjergs firma længe næsten udelukkende været beskæftiget med at svejse rør for Aars Fjernvarmeforsyning. Derfor ville bestyrelsen gerne ansætte mig – i første omgang som varmeassistent og - efter bestået varmemesterkursus i Horsens – fra 1. marts 1971 som varmemester, oplyser Gunvald Kjeldsen. Jeg forlangte, at Anders Nielsen skulle fortsætte sammen med mig det første år – samt en løn på 45.000 kr. Det lønkrav var formanden, Mogens Tange, i starten ikke meget for, men det faldt på plads. Udviklingen i Aars gik med syvmileskridt, og Aars Fjernvarmeforsyning havde meget travlt med at etablere forsyningsnet til de mange ny forbrugere.

Varmerationering gav rav i gaden

1. august 1970 ansatte Aars Fjernvarmeforsyning Niels

A. Sørensen som varmeassistent, og Søren Sørensen og Karsten Christensen fulgte henholdsvis 1. januar 1972 og august 1972.

- Vi arbejdede som et godt team. I starten delte Niels og undertegnede døgnvagten, og da Søren kom til, kunne vi slippe med at have døgnvagt hver tredje uge. Vi havde rigtig travlt, og jeg ansatte i 1972 Evald Pedersen som vor første arbejdsmand. Husk på, at Fjernvarmen dengang selv lavede alt arbejdet. Indtil 1985 var fjernvarmecentralerne rent oliefyret. Oliekrisen i 1973 gav en del bøvl, fordi vi på grund af knaphed kun blev tildelt en vis mængde olie – og det var mindre, end vi plejede at bruge. Derfor aflæste vi forbrugernes målere. På grundlag af denne status fik hver enkelt forbruger tildelt en varmekvote, som ikke måtte overskrides. Forbrugerne kimede os ned med udsagn om, at de ville fryse ihjel på grund af de nedskårne varmemængder. Årsaflæsningen afslørede dog senere, at de dystre spådomme heldigvis ikke havde meget med virkeligheden at gøre. Næsten ingen havde brugt hele deres tildelte varmemængde.

Fjernvarmen betalte for sodpletet tøj

Gunvald Kjeldsen har haft utallige opringninger fra forbrugerne.

- Ofte måtte min kone Inge stå for skud. Folk ringede dag og nat, hverdag og søndag. Vi forsøgte at løse problemerne så godt som muligt. Jeg kan huske, at vi undertiden havde problemer med sodklatter på folks vasketøj om sommeren, når der ikke blev produceret for fuld kraft. Og der var ikke så effektive rensningsforanstaltninger som i dag. Derfor betalte fjernvarmen af og til for at få vasket sodpletterne af tøjet, som var hængt til tørre nær varmecentralerne. I de første 15 år læste Inge målerne af. Og jeg kan huske, at en af vore

forbrugere henvendte sig til mig og spurgte, hvilket tågehorn, vi havde til at læse målerne af. Han var sur over, at hun ikke var gået ind for at aflæse varmemåleren, selv om der ingen var at træffe, når nu døren ikke var låst. Da jeg oplyste, at aflæseren var min kone, blev han en smule forlegen. Andre klagede over det modsatte, nemlig at vi undertiden aflæste varmemåleren, selv om vi ikke traf nogen hjemme. Disse og andre problemer lod sig dog for det meste løse gennem en god snak. Jeg gjorde meget for at servicere forbrugerne og ikke mindst de ældre. Og utallige stykker kransekage og glas portvin har jeg fået, når jeg var på besøg hos vore ældre forbrugere.

13. marts 1985 blev Aars Varmeværk på Dybvad Møllevvej indviet.

- Jeg havde store overvejelser om, hvorvidt jeg skulle fortsætte som leder af det ny affaldsvarmeværk, understreger Gunvald Kjeldsen. Det var klart for mig, at det ny værk ville kræve en stor omstilling. Men det endte med, at jeg tog udfordringen op. 13. marts 1995 udvidede vi med værkets kraftvarmedel, således at vi foruden varme også lavede el. Da vi kom på Dybvad Møllevvej, fik jeg ikke tid til at snakke så meget med forbrugerne. Det hele blev mere omfattende og kompliceret. I årenes løb tog jeg naturligvis en del uddannelse for at leve op til de stadig stigende krav.

BLÅ BOG

Født 17. september 1940 i Rørbæk.

Familien flyttede i 1947 til Aars, hvor Gunvald gik på ø

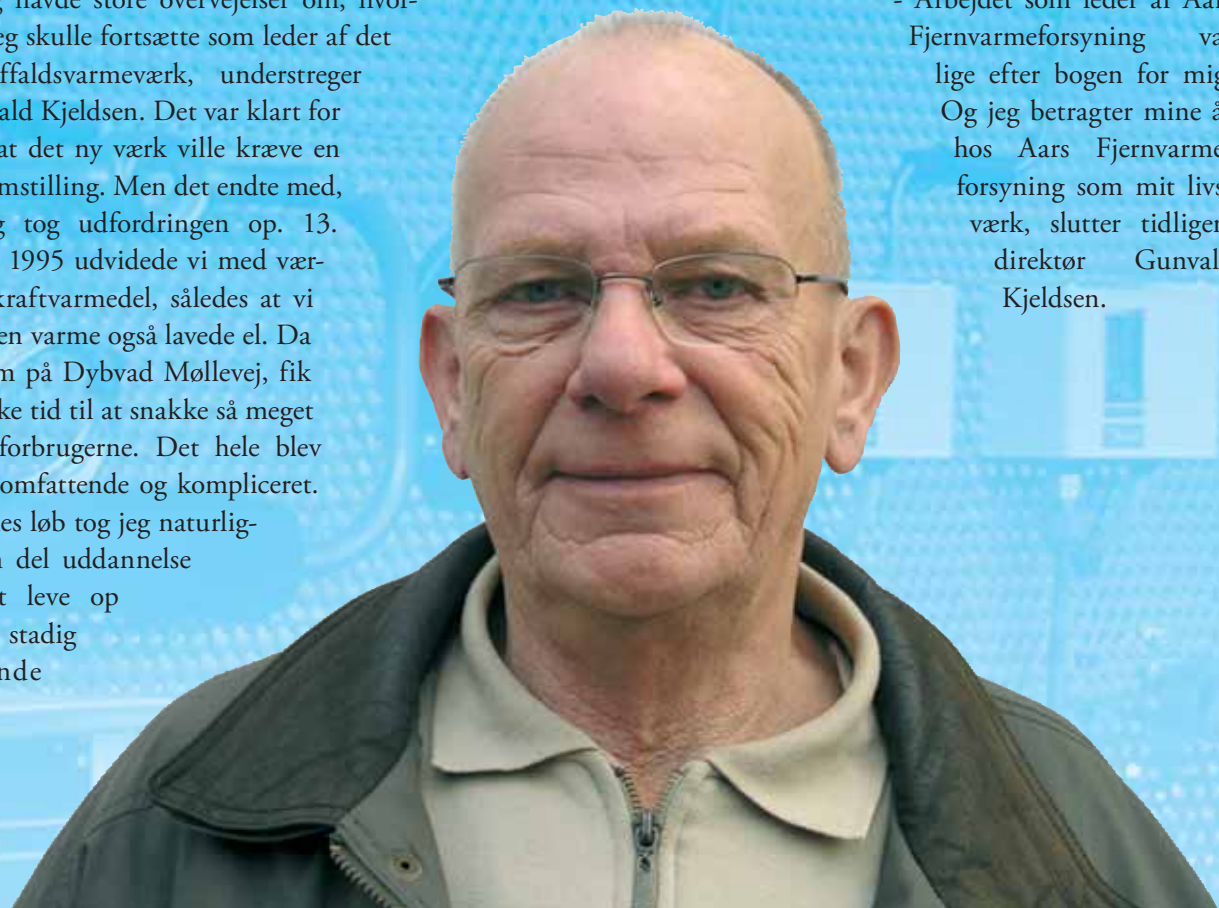
1. marts 1970 ansat som varmeassistent hos Aars Fjernvarmeforsyning.

1. marts 1971 - 1. september 2001 Varmemester og senere direktør for Aars Fjernvarforsyning og Aars Varmeværk.

Gift med Inge Kjeldsen, som også var ansat hos Aars Fjernvarmeforsyning en årrække.

Tre døtre og 5 børnebørn.

- Arbejdet som leder af Aars Fjernvarmeforsyning var lige efter bogen for mig. Og jeg betragter mine år hos Aars Fjernvarmeforsyning som mit livsværk, slutter tidligere direktør Gunvald Kjeldsen.

Aars Fjernvarme – fra 1962

Centralen ved Oustrupvej, som nu er nedrevet.

På generalforsamlingen 19. august 1963 blev det vedtaget at opføre en fjernvarmecentral ved Dalgården – hovedsagelig for at dække Oustrupvej kvarteret. Den blev indviet 20. april 1964. På det tidspunkt havde Aars Fjernvarmecentral 750 forbrugere, idet der i regn-

En hundesvær flytning

"Den ene af de små tanke er flyttet fra Central 1 til Central 2. Flytningen foregik ikke uden besvær, hvilket en i nabolaget boende hund fik at føle. Den faldt nemlig i en udtømt olierest, og den måtte både vaskes, klippes og barberes, men det er en helt anden historie"

Formand Torrild Thomsen i beretningen på generalforsamlingen 25. august 1964.

skabsåret 1964 var kommet 143 ny forbrugere til. Et af de store problemer var vandspild fra ledningsnettet.

Aars var inde i en vækstperiode, som bevirkede, at bestyrelsen allerede på en ekstraordinær generalforsamling på Hotel Himmerland 23. juni 1965 måtte fremlægge forslag om endnu en ny central, nemlig centralen ved Østre Boulevard med tilhørende ledningsarbejde. Denne central skulle forsyne den østlige og sydøstlige del af Aars.

Lige før forslaget skulle til afstemning, sank formanden, Torrild Thomsen, død om. Generalforsamlingen blev naturligvis suspenderet.

Næstformanden, gartner E. Laursen, blev konstitueret som formand, og på en ny ekstraordinær generalforsamling 5. juli 1965 blev det vedtaget at opføre centralen ved Østre Boulevard . 55 stemte for, otte imod.

På generalforsamlingen 30. august 1965 kunne den konstituerede formand oplyse, at det forløbne regnskabsår havde resulteret i 96 ny forbrugere og at der var brugt 3900 tons olie. Valgt til bestyrelsen blev revisor H.J. Jørgensen, advokat Mogens Tange og bygningsinspektør Ernst Nielsen. Gartner E. Laursen måtte nøjes med posten som 1. suppleant.

Fhv. sparekassedirektør H. Kold-Hansen har både været formand og kasserer.

Herefter konstituerede bestyrelsen sig med sparekas-
sedirektør H. Kold-Hansen som formand, murerme-
ster N.Chr. Olesen som næstformand og revisor H. J.
Jørgensen som kasserer og sekretær. Året efter ønskede
Kold-Hansen og tømrermester Mølgaard Bjerglund
ikke at fortsætte i bestyrelsen. I stedet valgtes murer-
mester Erik Holm Jensen og ingeniør G. Vagn Jen-
sen.

Konsulent P.A. Jensen valgtes til anden suppleant med
19 stemmer.

Antallet af forbrugere var oppe på 894.

Advokat Mogens Tange blev 12. september 1966 valgt
til formand for Aars Fjernvarmecentral.

*Mogens Tange – fhv. formand for Aars Fjernvarmefor-
syning.*

Fra 1. juli 1967 ophørte Anders Nielsen med at have
fjernvarmedriften i entreprise, men blev i stedet ansat
som varmemester og driftsleder.

I efteråret 1966 blev Central 3 ved Østre Boulevard
sat i gang. Det betød, at Mogens Tange på generalfor-
samlingen 28. august 1967 kunne melde om forbedret
forsyning til Tvebjergområdet.

Der var stadig problemer med vandspild.

Centralen på Østre Boulevard

For første gang havde fjernvarmen taget præisolerede
fjernvarmerør fra Løgstør i anvendelse. Det betød far-
vel til de gamle kanaler og goddag til fjernvarmerør
indesluttet i et isoleret plasticrør.

Forbrugertallet var 30. juni 1967 på 1012. Tilvæksten
i regnskabsåret havde været 118.

De følgende to år steg antallet af forbrugere til 1134.

Bestyrelsen vedtog 13. februar 1970 at ansætte Gun-
vald Kjeldsen som assistent pr. 1. marts 1970.

1. april 1970 blev Erik Holm Jensen næstformand i
stedet for N. Chr. Olesen, som i forbindelse med kom-
munevalget 1. april 1970 udtrådte af bestyrelsen.

Niels A. Sørensen, der kom fra Randers, blev 1. august
1970 ansat som rør lægger. Timelønnen var dengang 15
kr. I forbindelse med generalforsamlingen 26. august
1970 blev P.A. Jensen valgt til bestyrelsen i stedet
for Erik Holm Jensen, som på det tidspunkt ikke var
valgbar, da han ikke var medlem af fjernvarmeforsy-
ningen. Ny bestyrelsesmedlemmer blev politiassistent
Knud Nielsen og gårdejer Søren Dybbro udpeget af
Aars Byråd. De afløste N. Chr. Olesen og Valdemar
Sørensen.

Ernst Nielsen blev ny næstformand efter Erik Holm
Jensen.

INTERVIEW MED

P. A. JENSEN

Bestyrelsen i offensiven, da oliekrisen kradsede

Aars Fjernvarmeforsynings tidligere formand, P. A. Jensen, glemmer aldrig energikrisen i 1973. Da delte bestyrelsesmedlemmerne byen op mellem sig og besøgte alle forbrugere med det budskab, at de skulle reducere deres varmeforbrug med 25 procent på grund af knaphed på olie.

- Cirkulæret fra regeringen lovede bål og brand, hvis ikke reduktionen af olieforbruget fandt sted. Ja, formanden og det ledende personale kunne risikere tilfælde, hvis ikke værket forbrug faldt, fortæller P. A. Jensen. Forbrugerne havde heldigvis forståelse for den knibe, vi stod i. Men det var ikke alle steder, varmebesparelsen slog lige godt igennem. F.eks. blev der jo brugt uforholdsmæssigt meget varme, hvis husstanden kun varmede et mindre værelse med lille radiatorflade op, men til gengæld skruede meget op for varmen i stedet for at holde et lavere niveau i alle opholdsrum.

Forslag om at brænde papir gjorde formand landskendt

P.A. Jensens periode som formand bar præg af stærkt stigende oliepriser, stadig flere medlemmer og omstilling fra olie til andre energikilder.

- Vi havde som regel en stigning i forbrugertallet på 50-100 hvert år og havde travlt med at følge byens udvikling, understreger P. A. Jensen. Bestyrelsesarbejdet var omfattende. Da vi fik etableret Varmeværket, var der i starten knaphed på affald til forbrænding. Derfor foreslog jeg, at Aars Fjernvarmeforsyning skulle tilbyde byens spejdere et beløb for at undlade at foretage papirindsamling. Det forslag blev kendt i fjernvarme-

BLÅ BOG

P.A. Jensen, Aars, født 6. maj 1926.

Uddannet agronom 1963.

Ansæt som landbrugskonsulent hos Himmerlands samvirkende Landboforeninger til 1985.

Herefter miljømedarbejder hos Aars kommune til sin pensionering i 1994.

Formand for Sønderjysk Forening og Foreningen Norden i Aars.

Styrelsesmedlem i Grønseforeningen 1980-87.

1985-94 i bestyrelsen for OK Olies kredsbestyrelse.

1985-87 medlem af OK Olies landsstyrelse.

1982-88 medlem af bestyrelsen for Danmarks Fjernvarmeverkers Forening.

Siden 2003 formand for Hvalpsund Kraftvarmeverk med 255 forbrugere (ejer fritidshus i Hvalpsund).

kredse landet over, og jeg bliver stadig mindet om det, når jeg træffer min gamle ven, Danske Fjernvarmeverkers Forenings tidligere formand, Lennart Larsson fra Odense, til årsmøderne. Forslaget blev dog ikke realiseret.

Da Aars Varmeverk skulle opføres foreslog P.A. Jensen, at det skete som et interessentskab mellem Aars Kommune og Aars Fjernvarmeforsyning, således at sidstnævnte forpagtede varmeverkets drift.

- Det havde den fordel, at kommunen ikke havde omkostninger, men gennem tre af de seks bestyrelsesmedlemmer havde indsigt med værket drift. Dette var af betydning i forbindelse med kommunegarantien for den store investering. Som andelsselskab har Aars Fjernvarmeforsyning altid haft det som sin fornemste forpligtelse at skaffe vore andelshavere den bedst mulige varme, slutter P.A. Jensen.

Sommeren 1969 afsluttede fjernvarmen udbygningen af Dronningholmkvarteret. Antallet af forbrugere var nu steget med 48 til 1182.

Murermester Gregers Nielsen blev på generalforsamlingen 1. september 1971 valgt i stedet for revisor H.J. Jørgensen, der dog fortsatte som regnskabsfører. På grund af olieprisstigning steg prisen pr. kubikmeter varme fra 1,00 kr. til 1,30 kr.

Anders Nielsen takkede af efter 16 år som varmemester og blev afløst af Gunvald Kjeldsen.

Niels A. Sørensen blev fra 1. juli varmeassistent. P.A. Jensen overtog kassererposten 6. oktober 1971.

På generalforsamlingen 28. august 1972 kunne formanden, Mogens Tange, oplyse, at antallet af forbrugere nu var oppe på 1332 – eller et plus på 70 i regnskabsårets løb. 60 procent af forbrugerne betalte under 100 kr. om måneden for at få deres bolig opvarmet.

Bestyrelsesmødet 6. september 1972 blev ret dramatisk, idet P. A. Jensen blev valgt til formand med tre stemmer mod to til den hidtidige formand, Mogens Tange. En stemmeseddel var blank.

Den detroniserede formand udtrådte herefter af bestyrelsen og blev afløst af H.J. Jørgensen, som straks blev valgt til kasserer. På et bestyrelsesmøde 1. november 1972 blev Erik Holm Jensen ny næstformand i stedet for Ernst Nielsen, som var afgået ved døden.

På generalforsamlingen 29. august 1973 kunne P.A. Jensen melde om 1400 forbrugere, hvilket var en stigning på 76. Året efter havde Aars Fjernvarmeforsyning 1520 forbrugere. Den første oliekrise bevirkede, at prisen pr. ton olie fra 1972-73 til 1973-74 steg fra 149,57 kr. til 339,69 kr. pr. ton. Det slog igennem på kubikmeterprisen, som steg fra 2,70 til 4,00 kr.

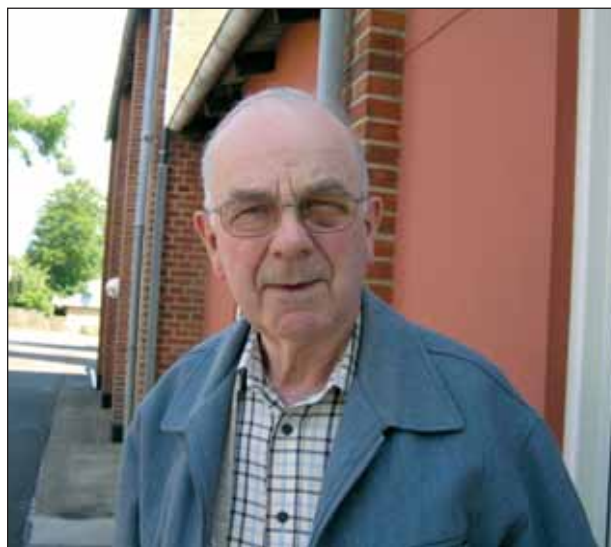
Regeringen besluttede 19. november 1973 at rationere

Fjernvarmeformand P.A. Jensen og varmemester Gunvald Kjeldsen måler her i 1973, hvor mange af de dyrebare oliedråber, Aars Fjernvarmeforsyning råder over.

alle olieprodukter. Indkøbene skulle nedsættes med 25 procent.

Pr. 1. januar 1974 skulle varmemeforbrugerne i Aars betale fire ekstra rater, og varmen blev rationeret. På

Landbrugskonsulent P.A. Jensen – formand i 26 år.

grund af det milde vintervejr blev rationeringen imidlertid lempet og helt ophævet 11. marts 1974.

P.A. Jensen kunne på generalforsamlingen 26. august 1975 melde om, at olieprisen var steget 236 procent på to år. At forbrugerne i Aars sparede på varmen, viser den kendsgerning, at der på to år blev anvendt 36 procent mindre varme. Kubikmeterprisen var nu oppe på 4,80 kr.

Bestyrelsen ansatte 8. oktober 1975 revisor H.J. Jørgensen som forretningsfører.

Røg, støj og møg - adieu!

"Med hensyn til røg, støj og møg problemerne på Central 2 håber og tror vi, at de i det væsentlige vil forsvinde, når skorstenen bliver endelig færdig, hvilket skulle ske inden for det kommende par måneder".

Formand P.A. Jensens svar på kritik fra formanden for Ejerlejlighedsforeningen Dalparken over støj- og sodplager fra Central 2 - nabo til Dalparken, på generalforsamlingen 24. august 1977.

På generalforsamlingen 30. august 1976 kunne formanden berette om 1651 forbrugere, 27,1 km hovedledningsnet samt højere skorstene (udvidelse fra 30 til 36 m på Oustrupvej-centralen og fra 22 til 40 meter på Gislumvej-centralen.

24. august 1977 oplyste P.A. Jensen, at der var sket en fordobling af fjernvarmens forsyningsområde og en forøgelse på 35 procent af medlemstallet siden 1970.

Gregers M. Nielsen blev i bestyrelsen afløst af arkitekt Svend F. Andersen.

Sidst i 1976 fik Aars Fjernvarmeforsyning via Aars kommune en henvendelse fra Handelsministeriet om muligheden for at placere geotermiske prøveboringer inden for rimelig afstand til fjernvarmenettet. Samtidig var bestyrelsen involveret i bestræbelser på at udnytte spildvarme fra Jernstøberiet Dania.

Tanken om et affaldsforbrændingsanlæg i stedet blev luftet af formanden, P.A. Jensen: "En lignende varmeproduktion kunne etableres fra en forbrændingsanstalt, men en sådan vil være en stor belastning for miljøet, idet der her skal forbrændes renovation indeholdende store mængder plastik og mange andre stoffer, der kan give sundhedsfarlige affaldsgasser."

På generalforsamlingen 28. august 1978 blev vedtaget, at Aars Fjernvarmeforsyning måtte arbejde videre

med aftag af geotermisk energi på betingelse af, at varmeprisen herfra ikke blev højere, end hvis varmen var produceret på olie/kul. Der var ifølge formandens beretning udsigt til dækning med halvdelen af varme-forbruget fra undergrundens varme vand.

Bestyrelsen fik bemyndigelse til at indgå aftaler med DONG og til at foretage de nødvendige investeringer for at gennemføre projektet.

Handelsminister Ivar Nørgaard, som også var minister for energiområdet, besøgte i efteråret 1977 Aars i forbindelse med planerne om at skaffe geotermisk varme til byen. Ministeren udpeger arealet ved Markvænget, hvor boringen efter det varme vand senere fandt sted. Fra venstre kontorchef Niels Gram, Ivar Nørgaard, afdøde amtsborgmester Jens M. Nielsen, Aalborg, fhv. folketingsmedlem Mette Groes og afdøde politiassistent Knud Nielsen, som i mange år var medlem af Aars Fjernvarmeforsynings bestyrelse udpeget af byrådet.

29. september 1978 holdt Aars Fjernvarmeforsyning møde med handelsminister Ivar Nørgaard om det geotermiske projekt.

På generalforsamlingen 28. august 1979 kunne P.A. Jensen meddele, at olieprisen var steget til 1140 kr. pr. ton. Medlemstallet var oppe på 1868 (et plus på 88). På de koldeste døgn arbejdede otte af Fjernvarmeforsynings ti kedler, og der blev brugt op til 32 tons olie i døgnet. I maj 1978 opgav bestyrelsen samarbejdet med Dania om spildvarme, idet ledningsomkostnin-

gerne i forhold til varmeindvindingen var for store.

Den første geotermiske boring i en dybde af 3401 meter var nu færdig, men jordlagene i denne dybde var tættere end forudset, hvorfor der næppe kunne hentes så store mængder varmt vand som ventet. Derfor anså formanden det for mest sandsynligt, at den fremtidige varmforsyning måtte baseres på et kulfyret anlæg nordøst for byen og/eller anvendelse af naturgas på de eksisterende centraler.

På bestyrelsesmødet 6. september 1979 blev Søren Dybbro valgt som næstformand.

Sidst på 1979 og først på 1980 blev der afviklet ekstraordinære generalforsamlinger om vedtægtsændringer. Bestyrelsen ønskede at forhøje den faste afgift, så den stod i rimeligt forhold til de faste udgifter, og der var stærke forbrugerønsker om udvidet adgang til at bruge alternative energikilder, f.eks. solfangere og brændeovne. Ingen af delene kunne dog samle det nødvendige to tredjedels flertal.

KEDEL PÅ AFVEJE. Aars fjernvarmeforsyning skal have en ny kedel på centralen på Oustrupvej, men mod det lagte program varer det noget, inden den ny kedel kan bringes ned gennem et hul i taget. Det skyldes et uheld. Da chaufføren troede han var kørt forkert og ville vende med blokvognen på vigeplad-

sen på Oustrupbakken ved Aggersundvej skred kedlen ned og blev så beskadiget, at han måtte returnere med den. Varmeforsyningen skulle dog ikke være i fare, selv om centralen mangler en kedel et stykke tid. Billederne viser dels den gamle kedels »himelflugt« dels den ny's foreløbige endeligt.

I regnskabsåret 1979-80 skulle to gamle kedler på Oustrupvej-centralen udskiftes med en stor ny kedel. De gamle kedler var afmonteret og fjernet, og kranfolkene ventede på, at den ny kedel skulle ankomme. Men de kom til at vente forgæves, idet den ny kedel skred af blokvognen under transporten på Aggersundvejen ved Oustrup Bakke. Kedlen blev stærkt beskadiget, men ingen mennesker kom til skade. Beboerne i Dalparken klagede på generalforsamlingen den 26. august 1980 over sodgener fra Oustrupvej-centralen, men formanden svarede, at bestyrelsen havde gjort, hvad der var menneskeligt muligt for at løse problemet.

Generalforsamlingen 31. august 1981 bar præg af de voldsomme olieprisstigninger. Fra starten til slutningen af regnskabsåret 1980-81 var olieprisen pr. ton steget fra 1460 til 2140 kr. Derfor blev der i løbet af vinteren opkrævet en ekstra rate varmebidrag.

Bestyrelsen fik ikke generalforsamlingens bemyndigelse til at anvende økonomiske midler på et projekt til et kulfyret varmeværk. Antallet af forbrugere var steget med 54 til 1990.

Aars Fjernvarme – fra 1982

Da det trak ud med udnyttelsen af geotermisk energi, tog planerne om andre energikilder fart. Ikke mindst de stadig stigende oliepriser fik bestyrelsen til at overveje andre muligheder, og på generalforsamlingen 31. august 1982 fik bestyrelsen bemyndigelse til at arbejde videre med planerne om et kulfyret værk til 8,8 millioner ved Østre Boulevard. Også etablering af et forbrændingsanlæg på grundlag af affald leveret fra Renovest var inde i billedet. Medlemstallet var steget med 66 til 2034.

På generalforsamlingen det følgende år kunne formand P.A. Jensen melde om 2085 forbrugere, et plus på 51. De stigende udgifter til opvarmning havde fået forbruget af varmt vand til at falde med 34 procent siden 1978-79. På grund af vanskeligheder med at få godkendt et rent kulfyret værk var tanken om affaldsforbrænding stadig aktuel. ”I den forbindelse kom Søren Dybbro (tidligere bestyrelsesmedlem i Renovest) med et indlæg om at være meget påpasselig ved indgåelse af en eventuel aftale med Renovest: ”Sørg for at have både livrem og seler på”, hedder det i protokollens referat fra generalforsamlingen.

14. maj 1984 blev der indgået kontakt mellem I/S Aars Varmeværk og Renovest.

På en velbesøgt generalforsamling 27. august 1984 – 108 deltog – oplyste formanden, at Energistyrelsen havde givet tilladelse til at opføre et kombineret affalds- og kulfyret varmemærk i Aars. Der var enstemmig godkendelse af følgende:

1. Aars Fjernvarmeforsyning indtræder i I/S Aars Varmeværk med tre bestyrelsesmedlemmer.
2. I/S Aars Varmeværk optager lån til at opføre værket med kommunegaranti.
3. Varmeværket indgår aftale med Renovest om levering af affald.
4. Aars Fjernvarmeforsyning påtager sig den daglige drift – herunder administration af varmemærket.

Kedlen hejses ind i Aars Varmeværk.

Fjernvarmeforsyningen valgte P.A. Jensen, Svend Andersen og G. Vagn Jensen til Aars Varmeværks bestyrelse.

Forbrugertallet var i driftsåret 1984-85 steget med 42 til 2183, og hovedledningsnettet var på 35,8 km dobbeltrør.

Varmeværket på Dybvad Møllevej under opførelse.

Bestyrelsen besluttede 4. november 1985 at udnævne Niels A. Sørensen til ledningsmester og Søren Sørensen til værkemester. Endvidere blev Karsten Christensen og Henning Mortensen tilbudt ansættelse på funktionærlignende vilkår. De nævnte ansættelser blev effektueret 1. januar 1986. Endvidere blev der opslået ti stillinger til Varmeværket.

På generalforsamlingen 1. september 1986 kunne P.A. Jensen oplyse, at varmemærket var færdigbygget, og at

Herfra styres Aars Varmeværk. Det er tillidsmand Flemming Eriksen ved pulsten.

det ville koste 36,6 millioner kr. Antallet af ansatte var tre gange så stort som tidligere.

På 1987-generalforsamlingen oplyste formanden, at varmeforsyningen i Aars nu hvilede på 62 procent affald, 26 procent kul og 12 procent olie. "Fra Renovest modtager vi en forbrændingsafgift på ca. 40 kr. pr. ton. Så vidt jeg ved er det den laveste pris i landet", sagde P. A. Jensen.

Formanden mente også, at affaldsforbrænding burde klassificeres som genbrug, og han opfordrede alle til at fylde så meget som muligt papir og andet brændbart affald i renovationssækken – især fra 1. september til

Aars Varmeværk

1. maj. "Derved billiggør i jeres egen varmeregning", understregede formanden.

Kubikmeterprisen var 18 kr. mod 26 kr. ved fortsat oliefyring.

Antallet af forbrugere var steget med 83 til 2266.

I driftsåret 1987-88 blev der brændt 25.698 tons affald for at sikre varme til de nu 2416 forbrugere (et plus på 61). Preben Kjær Madsen blev som repræsentant for de almennyttige boliger valgt til bestyrelsen. På generalforsamlingen 28. august 1989 kunne formanden konstatere en tilgang på ikke færre end 214 nye forbrugere til 2630, og fremgangen fortsatte med 92 nye forbrugere til 2722 det følgende år.

På generalforsamlingen 30. august 1991 luftede P. A. Jensen tanken om en ny affaldsline til 35-40 millioner. Året efter omtalte formanden en mulig kraftvarmeløsning baseret på affald og 800.000 kubikmeter naturgas på Gislumvej-centralen. Anslået pris 107 millioner og et årligt elsalg til en værdi af seks millioner kr. Der var nu 2818 forbrugere, en stigning på 49. Kun 150 ejendomme i Aars havde ikke fjernvarme.

Det kommende år blev der iværksat en kampagne for at øge tilslutningen. Det blev en succes, idet med-

Stabsmøde på Varmeværket. Fra venstre direktør Per Sørensen, elmester Preben Sørensen, ledningsmester Karsten Christensen og værkfører Søren Sørensen.

Fjernvarme - med dans!

"Med begrundelse i det ringe fremmøde blev det foreslået, at man forsøger at holde generalforsamlingen en lørdag med dans bagefter og hvad dertil hører. Formandens reaktion var, at det vist ikke var en realisabel ide".

Reaktion på, at kun 30 bestyrelsen inklusive deltog i generalforsamlingen 29. august 1988.

Beslutningsprotokollen fra generalforsamlingen 29. august 1988.

lemstallet på generalforsamlingen 30. august 1993 var steget med 52 til 2870. Der var installeret gas på to kedler på Gislumvej-centralen. Og endelig efter tre års bestræbelser forelå tilladelse fra Energistyrelsen til en ny kraftvarme-linje. Den 29. juni 1993 blev der indgået aftale med Renovest om levering af affald den kommende 20-års periode.

Fjernvarmeforsyningen havde afsat cirka otte millioner til køb af nye elektroniske målere, som var klar til montering i efteråret 1993. Dermed kunne Aars Fjernvarmeforsyning gå over til afregning efter forbrugte varmekalorier (MWh) i stedet for afregning efter forbruget af varmt vand. Det bevirkede en mere retfærdig varmeregning. Revisor H.J. Jørgensen ønskede ikke genvalg til bestyrelsen, men fortsatte som kasserer, regnskabsfører og sekretær. I hans sted som bestyrelsesmedlem indvalgte Jonna Skyum, der var udpeget af Aars Byråd. Hendes suppleant, Cai Rebild Christensen, blev nu bestyrelsesmedlem.

P.A. Jensen fortalte på generalforsamlingen 31. august 1994, at forbrugertallet var steget med 49 til 2855 og at Fjernvarmeforsyningens bemanding nu var fire

mand på ledningsnettet samt 18 på affaldsvarmeverket. Den ny affalds- baserede kraftvarmelinje forventede han færdig 1. november.

I driftsåret 1994-95 var antallet af forbrugere steget med 20 til 2875. Der var i driftsåret brændt 42.987 tons affald samt anvendt 113 tons olie, 775 tons træpiller og knap en million kubikmeter naturgas.

Bestyrelsen ansatte på et møde 14. december 1995 Kirsten Tolstrup til at forestå administrationen fra 1. januar, idet revisor H.J. Jørgensen ikke ønskede at fortsætte som regnskabsfører.

På generalforsamlingen 26. august 1996 ønskede G. Vagn Jensen efter 30 års bestyrelsesarbejde ikke genvalg. I stedet valgtes blomsterhandler Jørgen Sørensen. Forbrugertallet var nu steget med 36 til 2911. 54.000 tons affald, 685 tons træpiller og 745.000 kubikmeter naturgas havde skaffet Aars varmen.

Hans Saugstrup blev på generalforsamlingen 25. august 1997 valgt til bestyrelsen i stedet for Jonna Skyum, som ikke mere var andelshaver. Medlemstallet var 2972 – et plus på 61 i forhold til året i forvejen.

Afskedssalut!

"Som forbrugere må vi forvente mere stabile varmepriser fremover. Men - men! Miljøministeriet, Energiministeriet, Skatteministeriet samt Told & Skat skal nok sørge for, at ingen i vor sektor får tid til at falde i dvale!"

Fjernvarmeformand P.A. Jensen i sin sidste beretning 31. august 1998.

INTERVIEW MED SVEND ANDERSEN

Fjernvarmeformand i Aars kom med ved tilfældighed

- Da jeg – nærmest ved en tilfældighed - kom ind i fjernvarmestyrelsen, havde jeg ikke forudset, at fjernvarmearbejdet blev det, som nu tager den største del af min fritid, fortæller arkitekt Svend F. Andersen, formand for Aars Fjernvarmeforsyning.

Formanden finder fjernvarmearbejdet yderst interessant.

- Vi har en velfungerende fjernvarmeforsyning i Aars. Målet er at give forbrugerne en stabil varmeforsyning til den billigst mulige pris, fortsætter Svend Andersen. I mine første bestyrelsesår kæmpede jeg for, at vi skulle gå over til kaloriemåling i stedet for afregning efter vandforbrug (kubikmeter). Det lykkedes i 1993, hvor vi investerede otte millioner i ny målere, så vi kunne afregne efter forbrugte MWh (Megawatt-timer).

Kalorieafregningen er ensbetydende med en mere retfærdig varmeregning, fordi den kompenserer for yderområdernes lidt lavere fremløbstemperatur. Det betyder, at det ikke går ud over de kvarterer, som ligger længst væk fra varmecentralerne.

Svend Andersen som forbrugernes vagthund

Svend Andersen har også været særdeles aktiv i forbindelse med den årelange, men nu afsluttede tvist mellem Renovest og Aars Varmeværk om udgiftsfordelingen mellem varme- og affaldssiden. Ja, det er ikke forkert at konstatere, at han i udpræget grad har været fjernvarmeforbrugernes vagthund i det spil.

- Forhandlingerne var langvarige og hårde, men heldigvis blev der fundet en rimelig løsning, fortæller Svend F. Andersen.

BLÅ BOG

Svend F. Andersen, arkitekt, født 4. august 1947.

Fra april 1971 arkitekt i arkitektfirmaet Niels Krogh Madsen, Aars. Siden 1985 medindehaver.

Siden 1977 medlem af bestyrelsen for Aars Fjernvarmeforsyning.

Aktiv fodbolddommer i 27 år. Ivrig campist. Gift med Gurli. De har tre børn og to børnebørn.

Bestyrelsesarbejdet har altid været godt og præget af, at man har kunnet tale sig til rette om problemernes løsning.

- Aars Fjernvarmeforsyning er en veldrevet virksomhed med god daglig ledelse og gode medarbejdere. Derfor er Aars Fjernvarmeforsynings fremtidsudsigter lyse. Varmeværket vil med dioxinrensningen udført sidst på året stå som et godt vedligeholdt, moderne varmemærk. Vi har også et rimeligt investeringsbudget. Det betyder, at der over de kommende fem år investeres 29 millioner kr. i ny fjernvarmemålere og renovering af ledningsnettet, slutter Aars Fjernvarmeforsynings formand, Svend Andersen.

Formanden P.A. Jensen oplyste, at forbrugerne i sommertiden kun kan aftage en tredjedel af spildvarmen.

P.A. Jensen ønskede på generalforsamlingen 31. august 1998 efter 28 års bestyrelsesarbejde ikke genvalg. Til bestyrelsen valgtes i stedet Per Glerup. Forbrugertallet var nu steget med 52 til 3000, og den afgående formand overrakte blomster og vin til forbruger nr. 3000, Torben Iversen, Hans Egedes Vej 112.

På bestyrelsesmødet 7. september 1998 konstituerede bestyrelsen sig med den hidtidige næstformand Svend F. Andersen, som ny formand. Næstformand blev Knud Pedersen.

18. september 1998 skete der en stor eksplosion i en af affaldskedlerne. Eksplosionen skyldtes gasser fra affaldet.

Bestyrelsen vedtog på sit møde 7. marts 2000 at lade Oustrupvej-centralen nedrive og afhænde grunden.

På generalforsamlingen 28. august 2000 kunne Svend Andersen melde om 3146 forbrugere, et plus på 87, samt et hovedledningsnet på 46,72 km. Der var anskaffet to ny kedler til spidslastcentralen ved Østre

"Forbrugerbeskyttelse" ?

"Man kunne få det indtryk, at politikerne så det som deres formål at beskytte varmemeforbrugerne mod faldende priser".

Aars Fjernvarmeforsynings formand, Svend Andersen, på generalforsamlingen 28. august 2000.

Ledningsmester Karsten Christensen arbejder på ledningsnettet ved Nibevej.

Boulevard. 23 procent af den producerede varmemængde blev bortkølet, og undersøgelser havde vist, at det ville være urentabelt at udnytte spildvarmen i Østrup, Vestrup og Vognsild. Formanden oplyste, at ledningsmester Niels A. Sørensen var gået på efterløn efter 27 års ansættelse. Til bestyrelsen valgtes Jonna Skyum i stedet for Claus Bøjer fra de almennyttige boliger, og installatør Marius Stubberup blev indvalgt i bestyrelsen i stedet for Jørgen Sørensen, som ikke ønskede at fortsætte.

Formanden kunne i forbindelse med generalforsamlingen 27. august 2001 byde velkommen til Aars Fjernvarmeforsynings ny direktør. Per Sørensen, som 1. august havde afløst Gunvald Kjeldsen. Sidstnævnte ønskede at gå på efterløn efter 31 år på posten. Forbrugertallet var steget med 19 til 3165.

Formanden omtalte det ny krav om dioxinrensning inden udgangen af 2005. Endvidere beklagede han, at prisen for afbrænding af affald for Renovest nu lå helt nede under ti kroner pr. ton, idet prisen blev reguleret efter gældende gaspriser. Hertil kom, at Renovest ikke mere ville medvirke til bortskaffelse af flyveaske. Svend Andersen oplyste, at staten inddrager 11 millioner kr. om året i afgifter på varmeproduktionen i Aars.

28. oktober 2002 svarede Energitilsynet på Aars Varmeværks klage over den urimelige fordeling af udgiftsfordelingen mellem varmemeforbrugere og affaldssiden.

Herefter fulgte en række drøftelser mellem Varmeværket og Renovest. Det hele endte 6. februar 2004 med

Aftalen mellem Renovest og Aars Varmeværk underskrives. Siddende varmekærkets formand, Knud Kristensen sammen med Renovestformand Gert Fischer. Stående fra venstre Aars Fjernvarmeforsynings næstformand Marius Stubberup, formand Svend Andersen, bestyrelsesmedlem i Aars Varmeværk Kjeld Østergaard, bestyrelsesmedlemmer i Renovest Leif Madsen, Broust, og Ib Johansen, Løgstør.

en ny kontrakt. Ifølge denne skal Aars Fjernvarmeforsyning dække 70 procent og Renovest 30 procent af udgifterne.

Ændringen betyder en årlig merindtægt til fjernvarmesiden på over fem millioner kr.

På Aars Fjernvarmeforsynings bestyrelsesmøde 29. januar 2003 oplyste direktør Per Sørensen, at forsøget med en billigere dioxinrensning ikke kunne reducere

Formand Svend Andersen bad direktør Per Sørensen anskaffe to flag, da forhandlingerne om kontrakten med Renovest var faldet på plads.

dioxinudledningen med 98 procent, men kun med 75 procent.

Derfor blev der arbejdet videre med det oprindelige dioxinrensningsprojekt, hvis opførelse netop er startet. Det ny røgrensningsanlæg leveres af firmaet Simatek. Det skal stå klar ved udgangen af 2005.

Bestyrelsen besluttede 21. maj 2003 at opføre en ny værkstedsbygning ved Varmeværket og udleje de tiloversblevne lokaler på Gislumvej-centralen til Aars Boligforening.

I maj 2004 meddelte Landbocentret og Kimbrækroen, at de ønskede tilslutning til fjernvarmen. Der blev indgået aftale med Fjerkræslagteriet Danpo om udnyttelse af spildvarme fra affaldsforbrændingen,

Madrasser, nej tak!

"Der er leveret brændbart affald med op til 6-7 springmadrasser i hvert læs. Vi har kontaktet Renovest, og det er aftalt, at vi frem over "fisker" madrasserne op af siloen og kører dem til Renovest."

Protokol fra bestyrelsesmødet 30. oktober 2002 om problemer med emner, som er for store til at gå i forbrændingsanlæggets ovn.

Så blev det koldt i Aars

"Strømsvigt i store dele af Jylland den 28. december 2002 med en varighed af flere timer resulterede i, at vi en kortere periode ikke kunne opretholde varmeforsyningen."

Beslutningsprotokollen 29. januar 2003, hvor fjernvarmen blev ramt på grund af manglende leverance af spædevand.

og 4. november 2004 startede varmeløbet til Danpo.

Aars Fjernvarmeforsyning har nu 3546 forbrugere.

Det er 50 gange så mange som i den spæde start for 50 år siden. Det frø, som driftige folk i Aars lagde først i 1950'erne, har groet og udviklet sig til en moderne forsyningsvirksomhed. Ved hjælp af den ypperste teknologi omskaber Aars Fjernvarmeforsyning affald til varme til gavn for miljøet og medlemmernes varme-regning.

Derfor er Aars Fjernvarmeforsyning klar til at være en varm forbindelse for byens forbrugere i fremtiden!

Tre varmemestre/direktører

Det er ingen overdrivelse, at lederne af Aars Fjernvarmeforsyning de sidste 50 år kan tælles på en hånd.

Kun tre har stået i spidsen for fjernvarmen, hvilket må betegnes som ret enestående:

December 1955- juli 1971,

Anders Nielsen.

Juli 1971-august 2001,

Gunvald Kjeldsen

Fra august 2001,

Per Sørensen

Aars Fjernvarmeforsyning

Kun fem formænd

Aars Fjernvarmeforsyning har i sin 50-års historie kun haft fem formænd.

September 1955 – juni 1965

Landsretssagfører

Torrild Thomsen

(juni-aug. 1965 var næstformanden, gartner E. Laursen, fungerende formand).

August 1965-september 1966

Sparekassedirektør

H. Kold-Hansen

September 1966-September 1972

Advokat Mogens Tange

September 1972- september 1998

Landbrugskonsulent P.A. Jensen

Fra september 1998

Arkitekt Svend Andersen

INDHOLDSFORTEGNELSE

Aars Fjernvarme – en varm forbindelse	3
INTERVIEW MED H. KOLD-HANSEN	5
Indførelse af fjernvarme fik Aars med på noderne	5
INTERVIEW MED MOGENS TANGE	9
Varmetab og dramatisk afgang	
da Mogens Tange var formand	9
Aars Fjernvarme – fra 1962	14
INTERVIEW MED GUNVALD KJELDEN	12
Fra maskinarbejder til	
direktør for Aars Fjernvarmeforsyning	12
INTERVIEW MED P. A. JENSEN	16
Bestyrelsen i offensiven, da oliekrisen kradsede	16
Aars Fjernvarme – fra 1982.	20
INTERVIEW MED SVEND ANDERSEN	24
Fjernvarmeformand i Aars kom med ved tilfældighed	24
Tre varmemestre/direktører Aars Fjernvarmeforsyning	27

Aars Fjernvarmeforsynings bestyrelse i jubilæumsåret

Svend F. Andersen

Marius Stubberup

Jonna Skyum

Hans Staugstrup

Henning Vestergaard

Per Glerup

Sander Mogensen

Martin Glerup

Dir. Per Sørensen